

Uvitenheten som historiesyn

KJELL HANSEN

Artikkeforfatteren er kronikkredaktør i Aftenposten. 14.4.93

Det sikreste ved historien er at den forandrer seg hele tiden. I så måte kan det ikke forbause noen at NRK-radio sist søndag kunne bringe siste nytt fra 1940, om hvordan Halvdan Kohts regjering (!) i dagene før 9. april hadde ignorert advarslene om et forestående tysk angrep. At ingen hadde visst om dette før nå. Og at Norges-historien heretter måtte skrives helt om.

Ingen trenger som sagt å bli forbauset. Tross alt er det gått 48 år sid-

en krigen sluttet. Da er det uunngåelig at mye som dengang var selvsagt nå er blitt aldeles ukjent. Men da vil også – det er det nye i vår tid – uvitenheten kunne utgis som historie. Når man ikke vet hva man snakker om, så kan det (i vår tid) ikke lenger skyldes at man ikke har gjort hjemmelekse-ne. Noen andre må ha tilslørt sannheten for en. Man er uvitende fordi man er blitt holdt i uvitenheter.

Likevel er det sjelden at galskapen blir satt slik i system som i NRK's program søndag, om 9. april og den angivelig store stillheten etterpå. For her var det nesten ingenting som stemte.

For det første har jo ingen måttet

vente i 48 år på sannheten. Den kom på trykk allerede i Undersøkelses-kommisjonens store innstilling fra september 1946. Innstillingen ble deretter behandlet av Stortingets Protokollkomité (som NRK's programleder åpenbart ikke har hørt om) og debattert i stor bredde i Stortinget selv. Det skjedde i alt annet enn dølgsmål.

For det annet trengte ikke regjeringen Nygaardsvold (hvori opptatt Koht) å bli stilt for riksrett for å få sin dom. Undersøkelseskomisjonens konklusjoner var drepende for regjeringens ettermæle. Arbeiderpartiet kunne ikke hindre rettferdighet i å skje fyldest gjennom sitt flertall i Protokollkomiteen. Heller ikke de bor-

gerlige medlemmer gikk forøvrig inn for å reise riksrettssak. Holdningen kan best oppsummeres i C.J. Hambros ord, om at det kommer tider i en nasjons liv da oppgavene er større enn de menn som er satt til å løse dem; la det være deres unnskyldning, la det også være deres dom!

For det tredje lå regjeringen Nygaardsvolds groveste forseelse ikke i at den lot seg overraske av invasjonen, men at den ikke hadde rustet Norge mot fienden. Den hadde forsømt forsvaret. Men det er ikke en sak for riksrettsapparatet, men for historien, for nasjonens historiske hukommelse. Så langt den rekker. Skal vi dømme etter NRK, går det på stumpene nå.